

M. Carmen García-Nieto

EL MOVIMENT OBRER (1939-1978)

Descobrim el Baix Llobregat, número 4. Consell Comarcal del Baix Llobregat. 1998

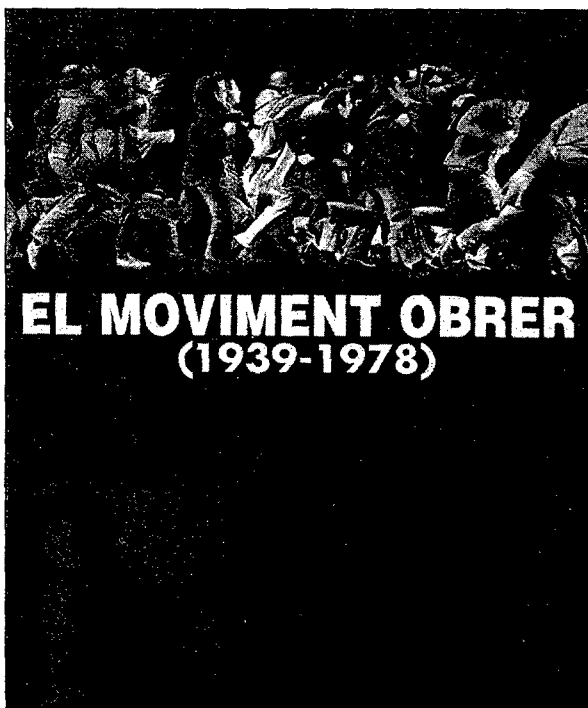
Dolors Freixenet; José Fernández; Elionor Sellés

EL MOVIMENT OBRER (1939-1978) Activitats didàctiques

Descobrim el Baix Llobregat, número 4. Consell Comarcal del Baix Llobregat. 1998

Ressenyes

JOSEP PADRÓ I MARGÓ

Amb el títol *El moviment obrer (1939-1978)* el Consell Comarcal del Baix Llobregat ha editat el número 4 d'una col·lecció de monogràfics que amb anterioritat han estat dedicats successivament al modernisme, al romànic i a la industrialització de la comarca.

“Descobrim el Baix Llobregat” és una col·lecció que té el doble objectiu de “difondre el coneixement del patrimoni cultural i del medi natural” i el d’“oferir materials didàctics oberts, referits al medi comarcal”, segons es diu en la introducció del número 1. Els

objectius es volen aconseguir mitjançant la publicació d'un llibret fet amb un llenguatge divulgatiu i entenedor, al qual acompanya una carpeta d'activitats didàctiques. Els autors sempre han estat especialistes en el tema tractat i la carpeta d'activitats didàctiques s'ha posat en mans de professors i professores de la comarca amb una trajectòria professional vinculada a la didàctica de les ciències socials.

Del número 4, dedicat al moviment obrer, n'ha estat autora M. Carmen García-Nieto, mentre que la carpeta d'activitats didàctiques ha estat feta per Dolors Freixenet, José Fernández i Elionor Sellés, tots ells de sobres coneguts en els seus respectius àmbits d'actuació professional. Parlar del moviment obrer al Baix Llobregat durant el franquisme i els inicis de la transició (1939-1978) suposa entrar de ple en un tema recent, en el qual es gaudeix de la presència personal i política d'una bona part dels seus protagonistes, amb les seves visions a vegades oposades i amb unes sensibilitats ben definides. No és, aquesta, una fina deducció intel·lectual sinó una pura constatació a la vista de l'enrenou ocasionat per aquesta publicació. Una cosa és parlar de Sant Ponç de Corbera, de la Torre dels Ous de Sant Joan Despí o del Molí Paperer de Can Bros, i l'altra és entrar en el paper del PSUC o dels catòlics en el moviment obrer del Baix Llobregat, la gènesi del sindicat de Comissions Obreres o el resorgiment de la UGT a partir d'un determinat moment.

El tema pot ser polèmic en tant que història que encara s'està fent. Però la curta bibliografia que existeix sobre la matèria i la necessitat de seguir treballant en monografies i obres més generals no han de ser motiu per renunciar a l'aportació de visions que potser no siguin compartides per tothom. Al cap i a la fi no sé si

en història es pot avançar d'altra manera.

Tanmateix, el treball de M. Carmen García-Nieto és una bona síntesi sobre el tema. Diguem-ho ras i curt: el llibret número 4 de la col·lecció "Descobrim el Baix Llobregat" és un bon document de divulgació, i la carpeta d'activitats didàctiques és un bon material de treball per a l'alumnat d'ESO i batxillerat. S'ha utilitzat un llenguatge molt planer i entenedor, reforçat pel glossari del final del llibre, en el qual els conceptes polítics i les sigles són explicats amb voluntat didàctica. És un text que es projecta cap al lector en lloc de recrear-se en si mateix.

L'estructura del treball manifesta aquesta voluntat de descriure entenedorament les arrels d'un moviment obrer, en el qual les lluites i els fets polítics i sindicals no són més que la manifestació última d'unes forces de fons.

El treball es remunta a la caiguda de la República, a la Guerra Civil i a la significació del franquisme. En el context de la dictadura es fa una àmplia referència a l'aparició d'aquell nou proletariat procedent de la immigració, del seu assentament a la comarca i de les formes de vida quotidiana. D'aquí neix una força de fons que esdevé moviment obrer i moviment popular. En aquest sentit, el llibret s'acosta més a una aportació general sobre el franquisme a la comarca que a una monografia sobre el moviment obrer. No obstant això, s'expliquen els orígens d'aquella organització que foren les Comissions Obreres i l'estratègia que va practicar en el si del sindicat vertical, s'enumeren les principals lluites del moviment obrer en el tardofranquisme i es fa referència a les mobilitzacions solidàries, a la lluita contra la repressió i a la significació dels primers de maig d'aquells anys.

Es troba a faltar alguna referència al paper dels partits nacionalistes durant la República, englobats en el text sota el nom genèric de "partits democràtics d'esquerra", i la seva manca de presència en el moviment obrer durant el període que ens ocupa. En canvi es desenvolupa molt bé la qüestió de la integració dels immigrants i el paper que hi van jugar algunes organitzacions en la clandestinitat. Tot i existir una gran imbricació que dificulta parlar separatament de la personalitat diferenciada dels grups polítics i de les organitzacions catòliques en l'acció, es parla molt poc dels partits que des de la clandestinitat van atiar la flama de la lluita i potser s'estén més en les referències a organitzacions catòliques.

No ens ha d'estranyar, doncs, que les persones que d'una manera central o perifèrica vam estar presents en

aquelles mobilitzacions de finals del franquisme trobem a faltar una superior explicació dels debats que van creuar la vida política d'alguns d'aquells moments: la doble coordinació de Comissions Obreres a la comarca, el debat Bandera Roja-PSUC, la forma de practicar l'entrisme o la ja esmentada relació entre les organitzacions catòliques i les comunistes, i la seva imbricació. Sobre aquests temes s'hi passa de puntetes. S'apunten, se situen i no s'hi aprofundeix.

D'altra banda, i és un exemple, em pregunto com es podria explicar amb brevetat, o quina resposta donaria un estudiant d'ESO si entrés en la lectura, posem per cas, de la natura de la convocatòria de la vaga d'Elsa als locals de la CNS, contraposada a l'assemblea de les comissions d'empreses reunides aquell mateix cap de setmana de juny a la muntanya de Castellbisbal, i les diferents opcions que hi eren presents. Probablement entraria en un carreró sense sortida o caldrien tres llibres com aquest per explicar-li-ho.

La carpeta d'activitats didàctiques s'estructura a partir de divuit fitxes de treball que segueixen el contingut del llibret i una dinovena fitxa que a partir de fonts primàries i en un treball de grup analitza una lluita obrera absolutament significativa d'aquell moment: el conflicte de Laforsa. De les fitxes cal destacar l'aportació de documents primaris que complementen el llibre de M. Carmen García-Nieto i posen a l'abast dels estudiants situacions i formes de fer o de pensar servides en directe.

A vegades el franquisme és per a molts joves una cosa dels pares o dels avis, un episodi tan allunyat d'ells com les guerres carlines o la constitució de Cadis. La sensibilitat que tenen a recuperar grups musicals o músiques d'aquell temps i mantenir vius uns determinats ídols, està deslligada de la comprensió de la repressió o la manca de llibertats d'aquell moment. Això seria un comportament exòtic d'aquella època, únicament equiparable amb els fets que succeeixen en alguns països i que el televisor ens aproxima. A vegades el franquisme és increïble en el pensament de molts dels nostres escolars.

Dolors Freixenet i els seus companys han estat hàbils en l'enfocament didàctic del tema i han aconseguit apropar-lo amb versemblança a la comprensió dels nois i noies d'ESO i de batxillerat. I ho han fet amb les tècniques i els procediments propis de les ciències socials. Hi ha fins a quinze procediments de treballs diferents en les fitxes, i la proposta de treball constitueix, sens dubte, una eina vàlida per al professorat que vulgui abordar el tema.